

KATHOLIKUS NÉPLAP.

16. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olvasó könyvkiadó-társulat ügynökénél: czukorutca 6. szám, földszint, sa szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Pest, aprilis 20. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kihordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán, borítékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” czimezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

Tévedések és hibák

IV.

Az említett tévedések és hibakon kívül, még másokra is akadunk. Így a különös ajtatosságok és szokások körül is tévedésben van sok ember, hogy a mi feltűnő vagy ritkábban fordul elő az egyházi szertartások között, az jobb is, hathatósabb is. Például: adventben a hajnali, s karácsonkor az éjféli szent miséken szivesebben jelennek meg némellyek, mint a közönséges vasárnapi ajtatosságokon; mert ez nekik megszokott valami, az pedig szokatlan. Egy ünnepélyes nagymisét hathatósabbnak vélnek egy csendesen bemutatott áldozatnál, és hiszik, hogy a narsogó zene fölülmulja a népéneklést érdemben. Egy félreeső, talán épen hegyek közt sűrű erdőben álló kápolnába, habár távol esik is tőlük, készségesebben járnak el, mint anyatemplomukba. — De lássuk tévednek-e ezek és mennyiben?

Minden keresztény katolikusként tudnia kell, hogy az anyaszentegyház egy-egy esztendőben Urunknak Üdvözítőnknek egész életét az egyházban tartatni szokott ajtatosságok, szertartások és szokások által feltűnteti, a hívők emlékeztetésben megváltásunk szent eseményeit felfrissíti s mintegy atéli; valami tehát ott történik, az Jézusra emlékeztet bennünket. Így a hajnali sz. misék eszünkbe juttatják az ő közelgető eljövételét, születését, melyre az egész adventi időn készülnünk kell, és valamint a hajnal az égen a földre ébredés: úgy Jézus lelkeink világossága, a bűnökből való ébredése; a sz. áldozat pedig maga csak épen úgy emlékeztet bennünket ama véres áldozatra, melyet Jézus értünk

a keresztfán végbevitt, mint akármelyik és bár mikor tartani szokott sz. miseáldozat. Így az éjféli sz. mise Urunk éjféli születésére emlékeztetvén bennünket, jelenti, hogy ő hozzánk a világ sötétségében jövéen el, mennyei világosságot hozott tanítása által mindnyájunknak; és habár karácson ünnepén három sz. mise mondatik is, ezeknek csak jelentésük különböző, nem pedig erejük és hatásuk nagyobb a többi sz. misékénél. De hát jelent-e valamit a közönséges vasárnap is? kérdi valaki közületek. Igenis jelent, és pedig jelentése fölséges! Ugyanis: valamint az ó-szövetségben a szombat megünnepeltetett annak emlékeztetére, hogy Isten teremtvén a világot, a hetedik napot megülte, mintegy megnyugodott, hogy nagyszerű művében örömét találja, gyönyörködjék benne: úgy az újszövetségben a vasárnap Jézus dicsőséges feltámadására emlékeztet bennünket, mely a bűn által elveszett emberiségre egy újabb teremtés, lelki átalakulás, átváltozás; mellynek dicsőséges emlékeztet minden vasárnap meg kell ujitanunk; azért az e napi ajtatosságok szintolly felségesek, üdvösek reánk nézve, ha azokban méltó részt veszünk, mint bármily más ünnepiek. Ezekből aztán kiviláglik az is, miszerint a nagyheti sz. szertartások, habár azok szent hitünk főtítkaira s Urunk szenvedése és halálára figyelmeztetnek, erejük és hatásukban a többi szertartásokkal egyenlők; valamint tehát a nagyheti szertartások- és ajtatosságokon ti, kedves atyámfiai, szivesen megjelentek, épen olly örömet vegyetek részt a többiekben is, habár közönségesek azok és megszokottak. Mi a muzsikát illeti, különféle hangszerekkel, és hogy azt némellyek többre becsülik a népéneklésnél, meg kell említenünk, miszerint a zene behozatala a templomba nem más czélból történt, de nem is

történhetett, minthogy az a buzgalmat nevelje. Ezen czél előmozdítására legalkalmasabbnak találtatott az orgona, a mint valóban az is, hogy az egyházi énekek zengedezését elősegítse szok változataiban, a hangléjtésekben biztos utmutató gyanánt szolgáljon, azt könnyebbé tegye. S ki ne épülne köztetek, kedves atyámfiai, ha egy szép egyházi éneket hall orgonakisérettel az egybegyűlt hívőktől zengedezni?! Nem lehet szandékom a nagyszerű s művészi hangszeres miséket kisebbiteni s érdemöket elvitáznai; mert mind ez Isten nagyobb dicsőségére történik; de mégis merem állítani, hogy egy szent ének a néptől összhangzatosan énekelve, megjárja a veséket, és lehat a szívek mélyeig! A szent ének pedig úgy szép és épületes, ha az éneklési hangok egyszerűek és komolyak; ez a szent dolgok méltóságához legillőbb is. A népénekéről lévén szó, helyén látjuk lenni, hogy e körüli érdemben még egy másik tévedésre is megféleljünk. Azt mondták némellyek, hogy idegenkedésüket igazolják: „Ha éneklek, nem imádkozhatom“. Sőt inkább, és pedig szívből imádkozik az, ki a templomban énekel; hiszen az ének az ajtatos érzetekkel eltelt szívnek kiáradása, egy hangos imádság, mely a légen áttörve az égbe szárnyal, a mire nem csak koronás profétánk, Dávid, adott példát magasztos zoltárainak zengedezéseivel, hanem maga sz. Pál is ezeket írja az efezusbéli hívekhez (Ef. 5, 19. 20.): „Foglalatoskodván ti magatok között zoltárokkal és dicséretekkel és lelki énekekkel énekelvén és dicséretet mondván szíveitekből az urnak, hálákat adván mindenekért a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek.“ Miből csakugyan az világlik ki, hogy az ének Isten dicsőségére imádság és pedig kedves imádság Isten előtt.

A félreeső templomokat, kápolnákat, habár azok romokban fekszenek is, keresztényi buzgóságból felkeresni, dicséretes dolog; tisztelettel viseltetni illyféle helyek és maradványok iránt, jámbor lélekre mutat; mert hiszen tiszteletünk nem a helyhez és a porlandó maradványokhoz van kötve; hanem mindazon sz. dolgokra vonatkozik, mik ottan végbevittetek; tiszteletünk illeti azon buzgók seregét is, kik tartózasukat Isten iránt e helyeken iparkodtak leróni szívbéli buzgóság által; azonban ezt valamely keresztény kötelesség mulasztával tenni, nem szabad. Ez esetben tévednénk, hibáznánk; mert írva vagyon: „kedvesebb Istennek az engedelmisség, mint az áldozat“ (1. kir. 15. 22.) Például, ha valaki vasárnap és ünnepeken keresné fel e helyeket, és pedig azon időközben, midőn az anyatem-

plomban a rendes isteni szolgálat tartatik, ez elmulasztaná szent kötelességét, megszegné az anyaszentegyháznak világos parancsolatát, mely illy napokon a szent misét és predikációt hallgatni, valamint a délutáni isteni szolgálaton megjelenni, rendeli. Valamint az sem tenne kedves szolgálatot Istennek, ki az okból megy illy helyre, mivel ez őtet gyönyörködteti szép fekvésével, az erdőnek hűves árnyéka kellemesen hat idegeire, a magányos helyen felmentettnak érzi magát az őt terhelő családi s egyéb gondoktól; és ha mond is egy-két „miatyánkat“, mert ezt már úgy szokta, ez még mind nem elég! Ellenben helyeselhető annak tette, ki idejön kötelesség mulasztás nélkül és azért, hogy itt szíve sugálatát követve, Istennek buzgón áldozzék; ha illy helyek őtet hathatósan a földi mulandóságra emlékeztetvén, egész valóját megragadják, a jónak követésére serkentik, a büntől pedig elvonják; ha illy helyütt képes legbuzgóbban imádkozni, hol elrejtve a világ szeméi elől bánatkönyeinek szabad folyást engedhet, vagy ha ezen zarándoklása által emlékezetében olly dolgok újulnak meg, mellyek már máskor is üdvös hatással voltak lelki állapotára. Ki ne helyeselné ezeknek tettét, midőn általa a keresztényi tökéletességben előre haladnak, és üdvösségüket ez úton elnyerni törekednek?! Ezekből, úgy hiszem, elegendőképen láthatjátok, mit üdvös és czélszerű tenni, s mit kell kerülnünk, nehogy tévedésbe, hibába essünk.

Garay Alajos.

Az ima meghallgatása.

Egy magas fejedelmi pár az Isten egyházában ime
Hő imák közt térdel, és az
Ajtatos népség körötte.*)

Mert a pap, minek előtte
Szent beszédét végezné, a
Jó Istenhez szól könyörgve:
„Légy Urunknak védje, pajzsa!

„Küzdj mellette, őtet áldva,
A csatáknak nagy hevében!
Irgalomnak drága anyja
Légy vezére életében!

*) Tudni kell, hogy Ő Felsége legmagasb szülei Február 18-án 1853. mint egyébkor, Dr. Ha s e l Ferencz bójti szent beszédén a szent Péterről nevezett templomban jelen voltak, s hogy az ennek végével különös áhítattal könyörgött Istenhez oltalom s áldásért a Fejedelem számára.

„Üdvözítő Jézusunk te,
Fénye az uralkodóknak,
Kormányában légy segédje
Szent-Egyházad hű fiának.“

S buzgalomtól átalhatva,
Száz ajak mond tiszta szivből
„Úgy legyen't a szent imára,
S kér kegyelmet az egektől.“

Míg a fejdelemnek anyja
Könnözőn közt esd fiáért,
Ot az Istennek ajánlva;
És sohajt a nép javáért:

Senkisé gyanitja, milly vész
Tornyosúl a drága főre;
Már az ősi sirboltnál kész
Törni a halál éltére.

De Mária érzé azt csak,
Mit anyasziv még nem érze,
Hogy látta mint foly fiának
Mély sebekből drága vére.

Irgalomért esd Istenhez
Hát; s hatalmas karral int Ő,
Hogy siessen fejedelméhez,
Gyorsan ötöt védve, mentő.

O'Donnell! népünk nagy hőse,
Ritka hátorságu sziv te!
Ettenreich! nemednek disze,
S jó uradnak buzgó híve.

Neveitek élni fognak,
Nem hideg kövön, mit Isten
Altalatok szép hazánknak
Ada, megtartjuk szivünkben.

Messze hangozzék dalunk hát
Az egy Istent diesőitve,
Ki őrzé Uralkodóját
Ez országnak, örömünkre.

Térdre most boruljatok ti
Hű alattvalók! s imában
Érte Istent kérjétek, ki
Védje volt e nagy bajában.

Szalárdy László.

Szám-hangjegyek.

Mennyire alkalmas az népének az Isten di-
csőségének előmozdítására, azt gondolom vitatni
fölösleges. A népéneket a szentegyházakban bá-
tran igen szükségesnek mondhatni. E fölött leg-
okosabb, maga magának tapasztalást szerezni. E
tárgyban nem csak a tökéletesség pontján, de
feléje se vagyunk. Vannak magyar ajkú közsé-
gek, mellyek templomában képzelhető legna-

gyobb öröm, lenni; mert a nép jól énekel. S az
ily templomok látogatottabbak, mint azok, mely-
lyekből hiányzik az ének. A magyar nép igen
alkalmas az énekre; ajkát már Isten moll-ra te-
remtette. Enekei se hiányzanak, mellyek dalla-
mukkal együtt kiállják a legszigorubb bíráló-
tot. Mellyik népnek van „Áldj meg minket Jé-
zus“-sa? Ki készít valaha szebb éneket az: „egek
ékességé“-nél? Ki ne érezné lelkét és szivét meg-
hatva, midőn megszólal az „Üdvözlégy Krisz-
tusnak drága sz. teste“, vagy „üdvözlégy ó drá-
galatos nagy szentség!“ Alkalmi énekeink van-
nak, és pedig szépek, csak szabályosan, időmér-
ték szerint énekeltessek, s ne húzassanak. Csak
egy kivánni való van: nincsenek mise énekeink.
Ha az egy nem magyar „Ur Isten sz. Fölségedet“
kivesszük, mással föl nem léphetünk. A többinek
például „Jertek keresztény lelkek“ „Im arczunk-
ra borulunk“nak egész végig egyforma dallama
van, pedig az egyformaság soha sem vonzó. Van-
nak azonban magyar énekek, mellyek ezen ohaj-
tásunknak is megfelelőhetnek, de az országban
szanaszét találhatók csak meg, egyes mester urak
birtokában. Ezeket kellene a nyilvánosságnak
átengedni, annál is inkább, hogy a javát kivá-
lasztván, egész országban az énekekben egyforma-
ság uralkodjék. Vannak magyar jó ének-szöve-
gek is, például Tárkányi Uréi, ezekre magyar
hangú szakértők dallamot készítsenek, s ajándé-
kozzanak meg velők. Hisz ezt ők meg is tennék,
de a kóták kiállításának drágaságáról általános
a panasz. Epen ez az, miért írom e néhány sor-
kat. Népéneket minden áron! s azért a módokat
ne vessük meg, mellyek e szent célhoz vezetnek.
A kótákat számokkal fogjuk pótolni. A ki a dur
és moll scálat eltudja dalolni, más tudni valója
mellette nincs. Van szerencsém a számhangje-
gyekkel, ha talán egészen ismeretlen lenne, a
közönséget egészen megismertetni.

Hét szám 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7 jeleli a hangokat.
Az egészben két Oktáv (nyolczad) használtatik.
Az alsó oktáv hét tónusa nagyobb számokkal
(1—7) a fölsőbb oktáv hét hangja kisebbekkel
(1—7) jegyeztetik. Ha azonban kivételképen az al-
só oktávnál is alább menne valamely hang, ak-
kor a nagyobb számok fölé egy húzás tétetik.
Igy például lefelé: 4. 3. 2. 1. 7. 6. stb. Ha pedig
kivételkép a hang a fölső oktáv 7 számánál is
följebb menne, akkor a kis számok fölé szinte
egy vonal húzatik. Például fölfelé: 5. 6. 7. 1. 2. . . .
A taktus módját a dallam elébe kell tenni, pél-
dául, $\frac{1}{4}$ $\frac{3}{4}$ stb. egyik taktus pedig a másiktól egy
álló vonallal választassék el. ()

Szám, melly minden pont nélkül áll, egy

negyed hangot jelent. ($1 = \frac{1}{4}$) Szám, mely fölött egy pont áll, nyolczadhang. ($1 = \frac{1}{8}$) Szám, mely mögött egy pont van, féltaktust ér. ($1 = \frac{2}{4}$) Szám, mely mögött két pont van, háromfertályt, mely mögött három pont van, egész taktust ér. ($1 = \frac{3}{4}$) ($1 = \frac{4}{4}$) Ha a szám mögött álló pont fölött egy másik pont áll, akkor az alsó pont értékének csak felét bírja ($1 = \frac{3}{8}$) Hol a versnek egyes sorai végződnek, esillaggal (*) jelettetik meg, s ezen utolsó tag vagy is hangnál kissé több időt is tölthetünk. Ha egy taktusból fél, vagy fertály, vagy nyolczad hang kiesik, ezek helyett élhetünk az ismert jegyekkel \surd , $\overline{\surd}$. A \frown is használható. Ha két egymás után levő versnek egyforma hangja, éneke van, akkor a számsort kerítsük be e jellel $|| : ||$ s a számokat ezen esetben csak egyszer kell írni. A kereszt # emeli, a b sülyesíti a hangot egy félhanggal, de csak azt a hangot, mely előtt van, jövő taktusra ki ne terjedjen. Ha ugyan azon taktusban e jelek értéke megszűnik, használtassék a \equiv fölváltó jel. Ha egy tagra több hang jön, azok szorosan egymás mellé helyeztessenek, vagy fölébe tegyük az \frown ivet. Minden külön álló számra egy szótag esik. Hogy az ének milyen hangból megy, ezt ezen modorban legkönnyebb tudni. Mert csak azt kell tudni, dur-ból megy-e, moll-ból e. Ha ezt tudjuk, akkor az egyesnek 1, adunk egy hangot, a millyet akarunk, és a többi számok hangjait e szerint méregetjük. Azonban tegyük így. A melly ének durból megy, annak alap-hangja legyen az egyes |, adjunk ennek egy hangot, s rendezzük szerinte a többit, meglehet azonban nevezni a betűt is, mellyből az ének megy. Azért ha például az ének előtt ez áll: $1 = a$, annyit fog jelenteni: A dur. A moll-nak alaphangja legyen a hatos 6, ennek adjunk egy hangot, s a többit a moll scala szerint mérjük ki. Azért ha az ének előtt fog állni: $6 = a$, a moll-t fog jelenteni. E modor könnyű, s még is költség nélkül czélhoz vezet. Igen szépen kérjük tehát azon mester urakat, kik jó énekek birtokában vannak, adják nyilvánosságnak énekeiket, hogy az Isten szent neve dicsőitessék, s egyháza annál sűrűbben látogattassék. Például fölhozok két ismerős éneket, egyiket dur-ból, másikat moll-ból.

$1 = C$ $|| : 3 | 4 | 5 | 5 | 4 | 3 | * : || 5 | 5 | 4 | 4 | 3 | 5 | 3 | 2 | * | 3 | 4 | 5$
 $\frac{2}{4}$ $6 | 4 | 3 | 2 | 1 | * ||$

Szent vagy Uram, szent vagy
 Minden felett szent vagy
 Jézus kenyér színében,
 Ez Oltári szentségben.

$6 = a$ $|| : 6 | \# | 5 | 6 | 7 | 17 | 1 | 2 | 1 | 7 | 6 | * : || : || : 3 | 2 | 1 | 7 | 1 | 2 | 17 | * : ||$
 $\frac{2}{4}$ $6 | \# | 5 | 6 | 7 | 1 | 7 | 1 | 2 | 1 | 7 | 6 | * ||$

Üdvözlégy ó drágalátos nagy szentség!
 Mellyben jelen van Istenség s emberség:
 Ne hagyj minket hivedet,
 Bünbe esett népeidet,
 Hanem adjad kegyelmedet nagy Fölség.
 Fretska Alajos.

Egy ember a mult husvéti ünnepekor.

(Való történet)

Felső Magyarország V. falujában élt egy körülbelül 34 éves ember. Ő életének nagy részét szolgálatban töltvén, mint igen ügyes és urához hű szolgálta ki magát. Husége csak hamar megnyerte mostani urának is bizodalját és szeretetét, ki őt számos eselédei felvigyázójává, béresgazdává uevezte ki. De a millyen hűséget és ragaszkodást tanusított földi ura iránt, olly hűtlen, pártos és engedetlen vala menyéi urához. Isten házába menni, az üdvösség ígét hallgatni, a szentségekkel más jámbor keresztények szokása szerint élni, neki ezekre ideje soha sem volt; ő földi ura ügyével volt elfoglalva egészen, kiért élt halt: magasabb urat nem ismert. Hogy a eselédség között rendesen folyjon a munka, erre serkentő vagy ijesztő eszközül az éktelen káromlást használta; mit annyira vitt, hogy már a többi eselédek is, pedig a kik színteleleg mosdatlan szájuak, megbotránkozvan istentelen szavaiban, a mult bőjti napokban így szólítá meg egy közülök:

Cseléd: — Ugyan János bácsi! hogy bánt-hatja annyira a jó Istent; bizony félve áll az ember mellette, hogy a föld elnyeli vele együtt.

Béresgazda: „Hát ki parancsol nékem abban, csak én egyszer teljesítem, mit uram a tekintetes ur parancsol.“

Cseléd: „Parancsol biz ebben más is; mert azt mondják, hogy az új törvény tilalmazza s szigorún bünteti a káromkodást. De ha szabad volna is, lássa János bácsi! az Isten mindnyájunknak atyja, ki mindazt adja minékünk, a mivel bírunk.“

Béresgazda: „No nem adott még nekem egy ezizma alá való talpat sem: a mivel bírok, azt én a tekintetes urtól kapom.“

Cseléd: „De nem Istentől kapta-e az életet, az egészséget, hogy szolgálhassa a tekintetes urat? és nem érdemes-e ezért jónak, háladatosnak lenni iránta? ”

„No csak az kellene még, hogy életemért is köszönetet mondjak, meg hogy te nekem így papolj“ riakodott rá egy czifra odamellékelt káromkodással gazduram, s nagyboszusan tovább állt. —

Elérkezett az örvendetes husvét; a hívő nép legszebb ruháiba öltözve, örömtől sugárzó arccal, hófehérségű kendőkben vitte a templomba husvét kedves eledelét: sonkát, báránysültet, piros tojást, szép toronyformába kinyomott írósvaját, kalácsot, hogy áldást kérjen azokra lelki atyjától, mielőtt a negyvennapit böjt után enne belőlük. — A templom megtelt, s az örvendetes „Alleluja“ ezrek ajakáról lezengve betöltötte a templom ivateit. De míg a templomban így magasztaltatik Isten, a koresma sem marad üresen. Mi történik ott, minek mondanók el, hiszen tudja a szíves olvasó. Csak azt jegyezzük meg, hogy János bácsit is ott látjuk az asztalfőnél a koresma rezes orru vitézei közt.

Husvétnak eljött más napja is; a templomba már beharangoztak, s gazduram ismert társaival ott vitézkedik ismét a koresmában. Az isteni szolgálat bevégződik; a nép haza tér. De mi láрма, mi zsbongás, miféle orditózás hallatszik a koresma tájáról? Itt fut lelkendezve egy ember, kérdezzük csak meg. „Uram egy embert már agyonütöttek, vagy nyolcz halálíg van verve“ feleli ez, s tovább szalad. . . .

A gyilkosság nyomozására megjelent a szolgabíró; gazduram egynek találtatott a tettesek közül, s miután kimondatott rá, hogy börtönbe megy: elküldi feleségét pálinkáért, felkeresi a padon elrejtett pisztolyát, s három kised gyermek között . . . agyon lövi magát. Vére kised árváira feresgett. . . .

Összemarczangolt hulláját most vizik házam előtt. Nem vitetik előtte kereszt, nem hangzik mellette a keresztény testvérek „Könyörülj Istenem“ bús éneke, a harangok szava nem kíséri, a temető szentelt földje be nem fogadja. Nehány ember, kapával vállain, némán megy mellette, s imitt amott félénken pillantanak ki utána a házak ablakaiból. A tetem egy félreeső gödörbe kapartatik, mely rémülethelyül szolgál mind azzal menőknek.

Ó Istennek nem akart köszönetet mondani életeért: arra tehát érdemtelennel találtatott; s nézzétek, mint válik eszközévé nem akarva is önmaga az isteni büntető ítéletnek!

Halandó, istenedet káromló ember rettegj! Boszúállásának fegyvere fel van emelve fejed felett; tréfát nem üzhetsz vele büntetlenül, s mie-

lőtt hinnéd, sujt, mielőtt gondolnád, porig vagy alázza. +

Chinai Missio.

Chauveau püspök urnak a Jun-nani apostoli helytartóság segédének levele a párizsi és lyoni főügynökség t. tagjaihoz.

Jun-nan. Auguszt. 1851. — Tisztelt urak! A béke napjai a chinai keresztény községek számára még nem tűntek föl; ez évben is új harcok, új győzelmek tanúi valánk, és tisztársaink egyike épen most dicsőít meg ismét hitünket. Ez Vachal Ker. János, született Tull egyházi megyében 1812-ben. Elvégezvén ugyanazon egyházi megyében tanulmányait, 1838-ban Jun. 24-én pappá szenteltetett, szent hivatala gyakorlatában 4 évet töltött el, és ekkor 1842-ben mint missionarius elutazott. Sziamba, rendeltetése helyére érkezvén, Laosz erdőiben tett nem sokára nehéz és veszélyes utazást, hol az ugynevezett erdei lázba esett. Az orvosok kinyilvánították, hogy fölgögyülésára éghajlat változtatása szükséges, minek következtében Jun-nanba tért át, hova 1846-ban még nagy kiméletet kívánó egészséggel érkezék. Három éven át az észak-keleti keresztény községeket keresé föl, és 1849-ben a tartomány fővárosának környékére küldetett.

Már régóta kívánt e buzgó tisztársunk Jun-nan déli távol vidékeire utazni, mellyek Tong-king határáig a független Laosz és Peguszig terjednek. Filomelic püspök úrtól ezen utra engedelmet nyervén, September 19-én Moug-tse-hiennél kezdé meg azt, hol néhány öreg ujkereszteltet földözött föl, kik már vallásuk fogalmát is egészen elfelejtették; és most ismét Ton-king határhegysegein találjuk őt, hol Kay-houa-feu nevű nagyobserü városba érkezék. Minthogy Vachal ur nem akart fogadóban lakni, 14 napra a pagodába szállásolt, hol egy Hou-Kouangi festész, ki épen néhány hamis isten képét festé újra, ismerkedett meg tisztársunkkal, s a jó eszű hitelemzővel, ki Vachal urat kíséré, és Sen-sau-tenek nevezetett. Meggyőzetvén a festész mindkettő által istenei semmisségéről, eldobá esetét és festékét, és Vachal urat kísérijével együtt Che-nghai-hioba vivé, hol ő maga is lakott. Az utazók megérkezte a környékben igen föltünő volt; minden részről jött oda sok ember, az új tant megtudni; a hitelemző reggeltől estig szónokolt jókora tömegnek, és valóban csodálandó könnyen fogák föl a jó pogányok szent igazságainkat. Vachal ur egészen elragadtatott e tanulékonyágtól, s eltökélé azonnal magában, ott egy kis házat építeni, melly neki egyszersmind menhelyül, és az új keresztényeknek, kik már is százan voltak, szentegyházul szolgálna.

De elközelegetek a kísértetek napjai. A helység két előkelőbbje fenyegeté az új keresztelteket, és ezek a missionariusnak egy időre távoznia tanácslá, de ez a tanácsot visszautasította. Határozatáról tudósítván a két ellen, a városba mentek tüstint, s a hieni mandarinnak tanácsoló modorban szerkeztett kérelem levelet nyújtottak. „Egy rendkívüli ember, mondák, jött hozzánk, ki távol országból valónak mondja magát, és idegen tant hirdet; ereje olly csodálatos, hogy, ha akarja, képes a földbe merülni. Ok e tényeket jöttek a mandarin elé ter-

jeszteni, hogy, ha tán később az ország ez által megháborítatnék, ők e rendetlenség miatt a felelőségben ne részesüljenek.“

A mandarin most azonnal Che-nghai-hioba sietett, előre küldvén több szolgáját, kiknek fenyegető követelésére Vachal ur, hitelemzője s négy új keresztény a mandarin előtt megjelentek, ki a missionariust fölkeré, őt Kau-houa-feuba követni. Eleinte kiméletet látszott foglya iránt tanúsítani, azonban csak hamar letevő e szinlett tiszteletet, s a törvényszék udvarába érkezve, azonnal ülést tartta, melyben Vachal urat letérdelni parancsolá; de ez megtagadta azt, előadván, hogy ez az ő hazája szokásai ellenére volna. Hogy ezért megbüntesse, 8 arcon-csapást és 40 botütést kapott.

Most a hitelemzőre került a sor. „Micsoda, mondá a kis zsarnok, chinai létedre állsz Európának szolgálatába, s illy módon?“ — „És te mi módon, szól a hitelemző nagyobb bátorsággal, mint óvakodással, viszed a mandarin tisztelet egy tatár császár szolgálatában?“ A felelet sokkal keményebb volt, hogy sem a mandarin valamit rá válaszolhatott volna; azért most a hitelemző irtózatossan megveretett. Ettől fogva nem vezettettek többé a foglyok a törvényszék elé, s a kihallgatás óta, mely 1851-ki Január 17-én történt, külön terembe zárattott Vachal ur. Február 8-án, a mandarin egy rendelményt ragasztatott a város mind a négy kapujára, melynek tartalmát mi itt közöljük:

„Egy ember, ki magát hamisan Európának vallja, jött ebbe az országba, hogy itt a menny urának gonosz vallását hirdesse. En, a ti előljáró mandarintok, ki Kantonban születtem, igen jól ismerem ezen vallást, fonák tan az, követői nem hiszik a szellemeket, a haldoklónak szeméit kivájják, és még sok más büntetést visznek véghez. Minek következtében legszigorubbán tiltom meg nektek ezen vallást; mindenkit, ki annak gyakorlásában tapasztaltatik, legérzékenyebben fogok megbüntetni, és hajduimat mindenfelé kiküldöm, a vétkezőket fölkeresni, és mindenki, ki a menny urának vallását követi, minden kegyelem nélkül megbüntettetik.“ Keresztényeink egyike a nyugati kapura ragasztott példányt lerepesztette; saját szemekkel láttuk a gyalázatos iratot, valóságáról semmi kétségünk. April 14-én a tartományi fővárosba utazott a Mandarin. Távolléte alatt a Chinaiak részéről Vachal ur nem sokat szenvedett, hanem szerencsétlenségből régi betegsége, melyet Laosz erdőiben kapott, vissza tért. A keresztény, ki a rendelményt letépni merészkedett, kétszer is eljött kalmár ruhában, kis kenyérréssel tiszttársunkhoz; rendkívüli gyengének találá őt; Vachal ur látogatójához csak néhány szót birt szólni, s midőn ez őt másodszer látogatta meg, akkor már csak azt birta mondani, hogy a kulcsokat, melyeket neki adott, Filomelie püspök urnak adja által, kinek a fővárosban kell lennie. A hitvalló most igen elgyöngült, szakála igen hosszú volt, ültőnyei rongyoltak; mert a mandarin bizonyossá leendő, hogy a fogoly semmi titkos fegyvert nem hord magánál, ruháit egészen összeropogtatta. Ez idő óta Martius 18-ától egy keresztény sem férhetett többé a nekünk olly drága fogolyhoz.

Midőn a mandarin a fővárosból visszatért, hol körülbelül 20 napig időzött, a hitvallóra bilincset veretett, s megparancsolá, hogy minden tápláléktól megfosztassék. Vachal ur ekkor bizonyosan három napot töltött el étel nélkül, és csak ezen idő eltelte után szolgáltattott neki ételmet egy résztől megindult törvényszéki hivatalnok, melyből háromszor érkezhetett.

E hivatalnok valószínűleg ismeretlen marad, de Is-ten meg fog neki érte fizetni. A mandarin a történetekről tudósítván, ismételé parancsát, s olly módhoz fogott, mellynél fogva már bizonyos, hogy mostantól Vachal urnak legesekélyebb étek sem nyújtatott többé. — Nem tudjuk ugyan, mellyik napon kezdődött ezen végképeni éheztetés, csak annyit tudunk bizonyosan, hogy drága tisztársunk april 11-én fájdalmas pénteken adá ki lelkét, és a hitelemző is másnap éjjel halt meg. Mi ez utolsót illeti, bizonyos, hogy halála erőszakos vala; mert egy adag mákony elnyelésére kényszeríték őt, és pedig azért, mert élete már terhére volt kintzónak. Ehen halt-e meg Vachal ur? az általános hír azt mondja; de mások azt vélik, hogy vértanuink következő módon fojtattak meg, mely a chinai ítélőszékeknek gyakorta használtatik: a szerencsétlent, kinek halnia kell, néhány napig táplálék nélkül hagyják, és aztán két három pohár erős chinai bort adnak innia. Alig ivá meg a bort, akár önkint, akár erőszakkal hanyat fektetik, aztán szája és orrára ugyanazon borba mártott darab papírt tesznek, mire a halál gyorsan látszik bekövetkezni. — Hir szerint Vachal ur utolsó pillanataiban a földön ült, kezeit összekucsolta, szeméit égre emelte, s még ajkainak mozgását is észre lehetett venni, de midőn erejéből végkép kifogyott, nem veheték ki többé szavát. April 12-én lőn nyilvánossá Jézus Krisztus hőse halálának híre, a hitelemző alkalmasint még nem halt meg, és egyetlenegy keresztény, ki akkor Kai-houa-feuban szabad lábón volt, ment másnap reggel korán a törvényszék kapujába, meglesendő, kiviszik-e a halottat. Valóban 9 óra tájban két igen hosszú koporsót láta kivinni; az első, mely Vachal ur testét tartalmazá, sokkal hosszabb volt, mert e tisztársunk magas testalkatu volt; a másik, mellyben a hitelemző feküdt, nem volt egészen betakart, és a törött deszka nyiladekán át keresztényünk valóban a már rendkívül elaszott hitelemzőt ismeré fel. A mandarin vette nyomainak eltakarásul Vachal minden holmijét megégetteté sírján, egy kehely s a kevés pénz, mely nála volt, kivételével. A keresztény, kitől mi e közelebbi tudósítást kaptuk e felől, a fölföldözöttség félelme miatt nem merte a kisérletet a temetés helyére követni; azóta beszélük, hogy Vachal hullája is, kétségkívül a mandarin parancsára, elikkasztott.

Észrevehették uraim, hogy e kis-mandarin, ki tisztársunkat kérdőre vonta, kezdetben látszólag emberileg bánt vele; azonban a fővárosból visszatérte után kezdődött rosz bánásmóddal, és 14 nap mulva mindkét fogoly meghalt. — Vachal halála eléggé bizonyítja, hogy az égnek folytonosan van pálmája is a mandarinok kezébe esett missionáriusok megkoronázására.

Hazai tudósítások.

Pest, april 17-én. A „Religio“ tudós szerkesztője jelenlétén Bécsben azon fényes ünnepélyen, midőn Ő cs. kir. Apostoli Felsege hazánk herceg-primásának a bibernoki birtumot feltenni méltóztatott, azt imigy írja meg: „Contini József ő szentségének titkos kamarása a birtummal, kalappal és szükséges oklevelekkel f. hó 7-én reggel a birodalmi fővárosba megérkezvén, Ő cs. k. apostoli Felsege a birtum-feltevés napjaul f. hó 11-ét legkegyelmesebben kijelteni méltóztatott. A feltevés napján délelőtti 10-kor ő eminentiája a felavatandó bi-

bornok kettős kétfogatu hintón a császári lakba kocsizott, ő es. kir. apostoli Felségét a szertartás végbevételére jobbagyi hódolattal felkérendő. Mire 3/11-kor megérkeztek a keresztetek palotájában, mint ő eminentiájának szállásán, a császári udvari, száma öt, három hat-hat, kettő pedig két fogatú diszhintók, melyeken ő eminentiája kíséretével 11 órakor a császári várba vala kocsizandó. — Pont 11 órakor az udvari szermester intésére megindult a menet. Közvetlen az első kocsi előtt ment az ajtónálló tisztú botjával kezében, kísértetve ő eminentiájának hat gálába öltözött cselédje által Ezeket követte a kocsi, mellyben ő eminentiája s vele szemközt a pápai követ foglalt helyet, s egyike a legszebb császári udvari diszhintóknak, mind szépsége, mind pedig valóban fejedelmi fogata által a többi között kiválólag feltűnő. A kocsit két két huszárja és ugyanannyi kamarása környezte, négyen pedig cselédjei közül követték, mind a legteljesebb gálában. Következtek a többi udvari kocsik rendben, elől a hat, utóbb pedig a kétfogatuak, mellyekben ő eminentiájának kísérete a kijelelt sorozat szerint foglalt helyet. Minden egyes kocsinál két oldalról két-két gálás férfiú lépdelt. Ő eminentiája kíséretében voltak: gróf Dandini, a cs. udvari szermester, a bécsi pápai nuntiatura titoknok, Scitovszky Márton és gróf Nyáry, ő eminentiája unokája. Krautmann, felszentelt püspök és esztergomi kanonok, Fekete és Viber cz. püspökök és esztergomi kanonokok, Prybila, Majsch, Schirgl, gr. Forgách, Szajbélyi esztergomi, Cherrier és báró Geramb pozsonyi, Gombár és Komáromy nagyszombati, Daróczy pécsi és Danielik János, egri kanonokok; továbbá Szántófy Antal prépost és budakerületi esperes, Barinyai és gróf Nyáry, ő eminentiájának udvari papjai. A császári lakba érkezve, ő eminentiája a pápai kamarással, ki violaszínű talarist visel, a császári titkos tanásterembe vezetett, ő Felségének legkegyesebb megjelenésére várakozva, kísérete pedig az udvari kápolna baloldali oratoriumában foglalt helyet. E közben pompás kétfogatu diszhinton megérkezett Viale-Prela bibornok és pápai nuntius ő eminentiája, teljes bibornoki diszhintónyben, s a számára a kápolna jobb oldalán készített imazsamoly előtt foglalt helyet. Rövid vártatva megjelent ő es. kir. apostoli Felsége, megelőzve rangfokozat szerint birodalma minden legfelsőbb államméltóságai- és hatóságaitól, kíséretében a felavatandó bibornoknak, ki szabályszerűleg ő Felségét néhány lépéssel oldalról menve megelőzte. Ő Felsége a kápolna baloldalán felállított trónmennyezet alatt, ő eminentiája a számára ugyanazon oldalon készen álló imazsamoly előtt, néhány lépéssel utána a pápai kamarás és küldött Contini, pápai kamarási öltönyben és ő eminentiája udvari kanonokja, gróf Forgách; a padokban pedig a jelenlévő méltóságok és főrangú birodalmi nemessége rang szerint állapodtanak meg. Ő Felsége megérkezéére fényes misemondó ruházatban és teljes egyházi segédlet mellett mélt. és főtiszt. Zenner felszentelt püspök már az oltárnál várakozott, s mialatt ő Felsége a trónmennyezet alatt helyét elfoglalta, elkezdődött a mise. A jelenlévő méltóságok ragyogó koszorujából szemekbe tüntek: b. Kübeck, a birodalmi tanács elnöke, b. Krausz Fülöp, gróf Zichy, Szögyényi, b. Kulmer, Burekhardt, birodalmi tanácsosok; gr. Buol-Schauenstein, Bach, Thun miniszterek; hg Windischgraetz, báró Kempen, gróf Wratislaw, b. Csorich, b. Hess, gr. Schlick, b. Jellachich, tábornokok; Lichtenstein, Für-

stenberg, Eszterházy, Bretzenheim hercegek; továbbá gr. Lonszkoronszky, gr. Széchenyi Lajos, gróf Széchen Miklós, gr. Majláth Antal, báró Josika Sámuel, gróf Eszterházy Mihály, gróf Andrássy György, gr. Keglevich János, báró Zsenyey Pál, gr. La-Motte Antal, b. Waldstein János, Czindery László, b. Bedekovits Lajos, b. Mike, gróf Nádkó, stb. stb. — mind a legnagyobb dísz- és egyenruhában, kereszt és egyéb rendjeleikkel. A palota lépcsőzetén a császári szobák azon során át, mellyeken ő Felsége államkörnyezetével keresztül vonult, a testőrség teljes dísz- és fényben vala kiállitva. A kápolna jobboldali oratoriumában ő es. kir. Felsége Sophia főherceggasszony, és az anyacsászárnő Carolina-Augusta ő felsége palotahölgyeik kíséretében térdén állva imádkozva voltak személhetők. A kar feletti másodemeleti karzatot hölgyek s más bemeneti engedélyt nyert nézők foglalták el. Mise végével az udvari szermester által adott jelre a pápai kamarás kezében tartva az ő Felségéhez intézett apostoli brevét és a felavatandó bibornok számára küldött biretumot, a trón felé indult, s azt ő es. kir. apostoli Felségének térdén állva bemutatta. Ő Felsége a brevét kezével érintve, jelt ada annak felbontása- és felolvasására; mi megtörténvén, a bibornok ő eminentiája a trón számolyánál térdeire borult, ő Felsége befedte fejét, s az előtte térdén álló bibornok fejére rátette a biretumot, ki azt azonnal letévé, ő Felsége fővegét szinte leemelni méltóztatott. Erre az így felavatott bibornok az oltárhoz lépén, annak lépcsőinél sz. Ambrus hálaadó dalát intónálta, mellynek végeztével a jelenlévőket ünnepélyesen megáldván, ő Felsége államkörnyezetével azon rendben, mint jött, szobáiba visszakisértetett, a bibornok pedig a sekrestyébe vonulva, bibornoki diszruhájába öltözködött, s ő Felségének az azonnal kikért és nyert audientian legmagasabb kegyét megköszönte. —

A látvány nagyszerű és magasztos volt, a kifejtett fény és pompa valódi császári. Arany- és gyémánttól ragyogott vissza minden, kivált a császári laklépcsőinek és szobáinak azon sorozata, mellyen át az új méltóságába felavatott s e méltóságának már megfelelő diszruhájában megjelent bibornokot a szertartás után császár ő Felségéhez kísértük, s hol a teljes díszben sort álló nemes testőrségen kívül újra lehetett mindazon magas személyességeket látni, kik a kápolnában a szertartáson jelen levén, annak végeztével ő Felségét szobáiba hódolattaljesen visszavezették. A cs. kir. rendeletek minden osztályu képviselői, a magas birodalmi tanács és ministeriumok tagjai, a tábornoki kar, a bécsi es. kir. katonai és polgári hatóságok, a cs. kir. kamarások és titkos tanácsosok, és számos főrangú, kivált magyar nemesség, mind a legnagyobb dísz és fényben, minden kereszt és egyéb rendjeleikkel, a számos és vakító fényű testőrsereg és roppant néző közönség, melly a lépcsőket és udvart elfoglalva tartá, — következtetni hagytak azon hatalmas monarchának Istentől háromszorosau áldott lelkületére, ki mind ezen legnagyobb fényt és császári pompát az egyháznak egyik fiában megtiszteltetésüül kifejténi méltóztatott. A bibornoki méltóságnak a birodalmi székvárosban, az itt központosított minden birodalmi hatalmak és méltóságok közepette és jelenlétében, ezen nagyszerű kitüntetés, a pápai hatalon. és tekintély iránti tisztelet- és hódoltnak legragyogóbb fejedelmi kifejezése volt; melly egyuttal ránk, magyarokra nézve azon hízegő jelentőséggel is birt, hogy ő es. kir. apostoli Felsége, mint ezt az ő Fel-

ségét a szertartás végeztére alázatosan felkérő bibornoknak kijelenteni méltóztatott, megelégedését találta benne, hogy ez által a magyarországi kath. egyháznak és nemzetnek is örömet szerezhetett. Szívünk hálaáradatában, mellyel e leírhatatlan fejedelmi jóság szemléleténél egész valónk elborított, eszünkbe jöttek a történet tanulságai, mellyek szerint Isten áldása volt mindazon fejedelmeken, kik az egyház jóltévi voltak. Mindazon uralkodókat, kiknek sikerült országokat és birodalmakat, nem elfoglalni, hanem állandóan megállapítani, megtartani vagy visszaállítani, mélyen vallásos fejedelmeknek és az egyház nagy kegyelőinek ismeri a történetírás. S midőn e szerint mi ifjú fejedelmünket ő es. kir. apostoli Felségét Ferencz Józsefet Nagy-Constantin, Nagy Károly, sz. István, II. Ferdinand, Mária Thérizia, I. Ferencz s mások magasztos nyomdokain annyi határozottsággal haladni szemléljük, rendíthetetlen Istenben azon bizodalunk, hogy ő Felsége uralkodásának, az isteni gondviselés által számára fentartott nehéz feladatot akkint oldandja meg, miszerint az általa emelt és hátrahagyott műnek Isten és emberek századokon keresztül örvendeni fognak.

Pest, april 18. Hazánk bibornok-primás Ö fömagassága april 16-án érkezett meg érseki székvárosába, mellynek lakói fényes kivilágítást rendeztek a nap méltó megülésére. Buda-Pestről is nagyszámu fényes vendégek rándultak fel Esztergomba ő eminenciája illő fogadására s üdözlésére. Így a jó s olesó könyvkiadó társulat, melly Ö fömagasságában magas védnökét tiszteli, a pesti tudományos egyetem küldöttségek által, a pesti hittani kar pedig testületileg tisztelkedett hazánk bibornok-primásának. Számtalanok alkalmi versezetekben fejezték ki érzéseiket. Azonkívül számos magas rangu magánosok is csatlakoztak a tisztelgők nagy csapatához, kiknek dícsőzathoz mi is csatoljuk szerény szavunkat, saját és a Kath. Néplap t. olvasói nevében kívánván, hogy a Mindenható tartsa meg virító egészségben Ö fömagassága becses életét, mellyre az átalakulás korszakában álló magyar egyháznak oly nagy szüksége vagyon, az emberi kor végső határáig! Ad multos, plurimos annos!

Katholikus hitélet.

XXVII.

O s l i. Szép bizonyítványát a jámbor vallásos ezretnek mutatom fel e kis levelkém, melly hozzám intéztetett. „Tisztelendő plebános ur! kérem szeretettel, egy forintot küldöttem, szolgálja el a boldogságos szűz Mária tiszteletére, minthogy a mult esztendő Martius 31-ki virradóra megraboltak Szany és Csanak közben a töltésen. Egy erszényt pénzzel ledobtam nekik, avval nem elégedtek, hanem a pugyillárisért szoritottak. A töltésről leszaladtam, hogy majd elmegyek és a boldogságos szűz Máriát kértem. Megis őrzött, hogy éltemtől meg nem fosztottak, mert a két csöves puskát rám sütötte el. Kérem szépen, hogy ha esztendejére azon napon szolgálná el, ha lehetne; ha nem lehet; mikor ő neki tetszik.

Kiadja „a jó és olesó könyvkiadó társulat,“ szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1853. Nyomatja LUKÁCS LÁSZLÓ, országut 6. sz.

Kapuvár, 1853 Mart. 26. Horváth Andor. — Közli: Jáky Ferencz.

Különfélek.

Minap Bécsben egy éltes jámbor anyóka egy képművészt békésen elment, melly előtt több más képek között ő es. kir. Apostoli Felsége, szeretett Fejedelmünk arezképe is látható volt. A tisztos öreg megáll tisztelettel és szeretettel a kép előtt, imádkozik s végre hüvelykével, valódi anyai szeretettel a sz. kereszt jelet veti a Császár képére, őtet ekkint megáldja s a sz. kereszt ereje által őtet ellenségeinek incselkedései elől megóvni akarja. — Bizonyára szívélyes és kedélyes jele a Fejedelem iránti szeretetnek, mellyet jámborabban és szívélyesebben kifejezni alig lehet.

Csöd kántor-tanítói állomásra. Somogy megye Kaposvár mezővárosában az 1-ső elemi iskola tanítói és mesteri hivatal ürességbe került. Betöltése f. 1853 évi szeptember 29-ére, csöd pedig ugyan folyó 1853 június hó 1-ére tüzetett: melly hivatal elnyerésére kívántatik, hogy az illető vállalkozók szükséges bizonyítványokkal ellátva, magyar, diák, német nyelvekben jártasak, jó énekes, orgonista s zenészeti tudománnyal kiképezve legyenek, e következő évi fizetés mellett u. m: 330 pft, 44 p. mérő kétszeres, 20 akó bor, fele fehér, fele vörös, 12 öl fa, rendes lakás, melly is 4 szobából, 1 kamarából, 1 konyhából, 1 pinczéből áll, egy holdra való veteményes kert, minden évben 1 hold őszi, 1 hold tavaszi szántó-föld, a község által felszántandó, a többi munka magát illetvén a kántort, szokott stolaris járandóság. Mindezekért köteles leendő vállalkozó a két felfogadott, két jó kiképzett segédtanítókat tartani, kosztal ellátni és mind-egyiknek fejenként 40 pft fizetni. Az alulírtnál a vállalkozók idején jelentsék magukat.

Kelt Kaposvár april 14. 1853.

Tallian Lázár, kaposi pl. és esp.

Kegyes adományok. A sz. gyermekség társulatának: Osliból a sz. gyermekség társulata 3 ft. Kapuvárról tekint. Branstein Ferenczné 1 ft. Maicz Pálné 4 ft. Mohl Józsefné asszonyságok 1 ft. A tiszalóki hívek 1 ft.

Jerusalmi sz. sir őreinek: Az uj-kigyósi hívek 1 ft. Tiszalókról egy névtelen 15 kr.

Schlör Alajos emlékkövéré: Az uj-kigyósi hívek 1 ft. Tiszalókról egy névtelen 15 kr.

A pesti lipótvárosi templom építésére: Az uj-kigyósi hívek 1 ft p.

A közép-afrikai missiora: Tiszalókról egy névtelen 30 kr.

Igazítás. Lapunk utolsó száma 120-dik lapja, második hasábján, 27-dik sorban így kell olvasni: „tehát legalább 75 példányban vásárolóknak“ stb.